

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การผลิตและการตลาดปาล์มน้ำมันของเกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้ ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการผลิตและการตลาดปาล์มน้ำมันของเกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้ ผู้ศึกษาจะเสนอผลการศึกษาในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลของวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำเสนอในรูปแบบคำอธิบายตามลำดับเป็น 4 ตอน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้
2. ข้อมูลการผลิต การตลาด และรายรับจากการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้
3. การทดสอบความสัมพันธ์การใช้ปัจจัยการผลิตของเกษตรกรกับปริมาณผลผลิตที่ได้รับ
4. ปัญหาด้านการผลิตและการตลาดปาล์มน้ำมันของปาล์มน้ำมันของเกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้

5.1 สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้

จากผลการศึกษาเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย จำนวน 284 คน (ร้อยละ 71.90) และเพศหญิง จำนวน 111 คน (ร้อยละ 28.10) มีอายุระหว่างอายุ 41-50 ปี จำนวน 126 คน (ร้อยละ 31.90) ในส่วนของระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น/ เทียบเท่า จำนวน 113 คน (ร้อยละ 28.70) มีสถานภาพสมรสแล้ว จำนวน 297 คน (ร้อยละ 75.20) มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 5-6 คน จำนวน 232 คน (ร้อยละ 58.70) แรงงานที่ใช้ในการปลูกปาล์มน้ำมันจากสมาชิกในครอบครัวมี 1-3 คน จำนวน 295 คน (ร้อยละ 76.90) ด้านรายได้หรืออาชีพอื่นๆ นอกเหนือจากการปลูกปาล์มน้ำมันส่วนใหญ่มีอาชีพอื่น คือ ทำสวน, สวนยาง จำนวน 186 คน (ร้อยละ 47.60) และส่วนใหญ่มีระยะหรือประสบการณ์ในการผลิตปาล์มน้ำมัน 6-10 ปี จำนวน 155 คน (ร้อยละ 39.20)

ตอนที่ 2 ข้อมูลการผลิต การตลาดและรายรับจากการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้

1. ข้อมูลการผลิต การตลาดของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ภาคใต้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้แหล่งเงินทุนของตนเอง จำนวน 308 คน (ร้อยละ 78.4) และใช้แหล่งเงินทุนโดยการกู้ยืม จำนวน 87คน (ร้อยละ 21.60) โดยในกรณีที่กู้ยืมส่วนใหญ่จะกู้ยืมมาจากธนาคาร จำนวนไร่ที่ปลูกปาล์มน้ำมัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนไร่ที่ปลูกปาล์มน้ำมันน้อยกว่า 20 ไร่ จำนวน 219 คน (ร้อยละ 55.90)

ด้านแบบการผลิตพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการผลิตแบบคละเกรด จำนวน 338 คน (ร้อยละ 85.60) และมีการผลิตแบบคัดเกรด จำนวน 57 คน (ร้อยละ 14.40) ด้านการอบรมเกี่ยวกับการผลิตปาล์มพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการผลิตปาล์มน้ำมัน จำนวน 312 คน (ร้อยละ 79.00) และเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการผลิตปาล์มเพียงจำนวน 83 คน (ร้อยละ 21.00)

ด้านระบบการให้น้ำ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระบบการให้น้ำแบบอื่นๆ เช่น ฝังพินตามฤดูกาลหรือน้ำตามธรรมชาติ จำนวน 284 คน (ร้อยละ 71.90) รองลงมาคือ มีระบบการให้น้ำแบบสายยาง จำนวน 77 คน (ร้อยละ 19.40) ด้านชนิดของปุ๋ยที่ใช้ในการปลูกปาล์มน้ำมันพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้ปุ๋ยเคมี จำนวน 293 คน (ร้อยละ 74.30) รองลงมาใช้ปุ๋ยชีวภาพ จำนวน 98 คน (ร้อยละ 24.90) ด้านสารเคมีที่ใช้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้สารกำจัดวัชพืช จำนวน 271 คน (ร้อยละ 68.50) รองลงมาใช้สารกำจัดศัตรูพืช จำนวน 71 คน (ร้อยละ 18.00)

2. รายรับจากการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันระหว่าง 5,000-25,000 กิโลกรัม จำนวน 135 คน (ร้อยละ 34.20) รองลงมาปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันมากกว่า 85,000 กิโลกรัม จำนวน 135 คน (ร้อยละ 34.20) ด้านจำนวนครั้งในการเก็บผลผลิตปาล์มน้ำมันในปี 2551 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนครั้งในการเก็บผลผลิตปาล์ม 11-20 ครั้ง จำนวน 284 คน (ร้อยละ 71.80) รองลงมาจำนวนครั้งในการเก็บผลผลิตปาล์ม 21-30 ครั้ง จำนวน 94 คน (ร้อยละ 23.70) และด้านราคาผลผลิตปาล์มต่อกิโลกรัม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้ราคาผลผลิตปาล์มน้ำมันจากแหล่งรับซื้อต่อกิโลกรัม 3.10-4.00 บาท จำนวน 252 คน (ร้อยละ 63.80) รองลงมาได้ราคาผลผลิตปาล์มน้ำมันจากแหล่งรับซื้อต่อกิโลกรัม 2.10-3.00 บาท จำนวน 144 คน (ร้อยละ 28.90)

ด้านหน่วยงานที่จำหน่ายผลผลิตปาล์มน้ำมันให้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำหน่ายผลผลิตปาล์มน้ำมันให้พ่อค้ารับที่มารับซื้อ จำนวน 315 คน (ร้อยละ 79.75) รองลงมาจำหน่ายผลผลิตปาล์มน้ำมันให้โรงงานปาล์มน้ำมัน จำนวน 63 คน (ร้อยละ 16.00)

ตอนที่ 3 การทดสอบความสัมพันธ์การใช้จ่ายการผลิตของเกษตรกรกับปริมาณผลผลิตที่ได้รับ

1. ข้อมูลใช้จ่ายการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกร (ตัวแปรต้น) ในพื้นที่ภาคใต้จากการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพื้นที่ให้ผลผลิตระหว่าง 21-25 ต้น/ไร่ จำนวน 166 คน (ร้อยละ 42.00) รองลงมาพื้นที่ให้ผลผลิตระหว่าง 16-20 ต้น/ไร่ จำนวน 100 คน (ร้อยละ 25.30) ส่วนใหญ่มีการใช้ปุ๋ย 0.10-0.50 กิโลกรัม/ไร่ จำนวน 269 คน (ร้อยละ 68.20) รองลงมาใช้ปุ๋ย 0.60-1.00 กิโลกรัม/ไร่ จำนวน 62 คน (ร้อยละ 15.80) ด้านการใช้สารเคมี (ลิตร/ไร่) ส่วนใหญ่ใช้สารเคมีน้อยกว่า 0.16 ลิตร/ไร่ จำนวน 337 คน (ร้อยละ 85.40) รองลงมาใช้สารเคมี 0.16-0.35 ลิตร/ไร่ จำนวน 32 คน (ร้อยละ 8.00) และด้านจำนวนแรงงาน ส่วนใหญ่ใช้จำนวนแรงงาน 4-6 ชั่วโมง/ไร่ จำนวน 198 คน (ร้อยละ 51.50) รองลงมาใช้จำนวนแรงงาน 7-9 ชั่วโมง/ไร่ จำนวน 101 คน (ร้อยละ 26.60)
2. ข้อมูลผลผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกร (ตัวแปรตาม) ในพื้นที่ภาคใต้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีผลผลิตปาล์มน้ำมัน (จำนวนกิโลกรัม/ไร่) ระหว่าง 1,000-5,000 กิโลกรัม/ไร่ จำนวน 182 คน (ร้อยละ 54.20) รองลงมาผลผลิตปาล์มน้ำมันน้อยกว่า 1,000 กิโลกรัม/ไร่ จำนวน 90 คน (ร้อยละ 26.80)
3. ผลการทดสอบสมมติฐาน การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบเชิงชั้นของปัจจัยที่มีผลต่อผลผลิตปาล์มน้ำมัน(กิโลกรัม/ไร่) ของเกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อผลผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้ ได้แก่ จำนวนปุ๋ยเคมีทั้งหมดที่เกษตรกรใช้ในการผลิตปาล์มน้ำมัน (กิโลกรัม/ไร่) ที่ความเชื่อมั่น 0.01 และจำนวนชั่วโมงในการทำงานทั้งหมดของเจ้าของและแรงงานจ้าง ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต (ชั่วโมง/ไร่) ที่ความเชื่อมั่น .05 โดยมีค่า $R^2=0.315$ แสดงถึงฟังก์ชันการผลิตนี้มีผลต่อผลผลิตปาล์มน้ำมันร้อยละ 31.5 และ Sig F =.000 ซึ่งเป็นไปตามมติฐานการที่ตั้งไว้ คือ ใช้จ่ายการผลิตของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับปริมาณผลผลิตที่ได้รับ

ตอนที่ 4 ปัญหาด้านการผลิตและการตลาดปาล์มน้ำมันของปาล์มน้ำมันของเกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้

จากผลการศึกษา การผลิตและการตลาดปาล์มน้ำมันของเกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการผลิต การตลาดและรายรับจากการผลิตปาล์มน้ำมัน ปัญหาด้านการผลิตและการตลาดและแนวทางแก้ไขปัญหาการปลูกปาล์มน้ำมัน ดังนี้

1. ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการผลิตปาล์มน้ำมัน

1.1 ด้านระบบการให้น้ำ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝนตามธรรมชาติในการเพาะปลูก ทำให้ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำในช่วงที่ฝนไม่ตกตามฤดูกาลและไม่สามารถควบคุมปริมาณน้ำได้ ส่วนเกษตรกรบางส่วนซึ่งไม่ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ เนื่องจากมีการวางระบบน้ำในการจัดการสวนปาล์มน้ำมัน เช่น การวางระบบน้ำหยด หรือสปริงเกอร์ เป็นต้น แต่แต่เงินลงทุนดังกล่าวค่อนข้างสูง ทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีเงินลงทุนในการติดตั้งระบบดังกล่าว และบางพื้นที่มีความสูงชันยากต่อการติดตั้งระบบน้ำ เป็นต้น

1.2 การเก็บเกี่ยวผลผลิต

โรงงานไม่รับซื้อกรณีปาล์มน้ำมันมีการผลิตออกมาเป็นจำนวนมากหรือปาล์มน้ำมันล้นตลาด จึงทำให้เกษตรกรได้รับผลกระทบค่อนข้างมาก เพราะมีผลผลิตปาล์มน้ำมันที่จะต้องเก็บเกี่ยวเป็นประจำทุกเดือน ทำให้เกษตรกรผู้ผลิตปาล์มน้ำมันขาดรายได้ และการจ้างคนงานเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมัน มีอัตราค่าจ้างค่อนข้างสูงเกินไปจึงส่งผลให้ผู้ผลิตปาล์มน้ำมันได้รับผลกระทบโดยตรง

1.3 ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตด้านอื่นๆ

ต้นทุนการผลิตผลปาล์มน้ำมันสูง เนื่องจากราคาปุ๋ยเคมีสูงขึ้นแต่ราคาผลผลิตปาล์มน้ำมันตกต่ำ เกษตรกรจำเป็นต้องใส่ปุ๋ยในการบำรุงต้นปาล์มเนื่องจากเป็นพืชที่ต้องการสารอาหารมาก ทำให้เกิดค่าใช้จ่ายสูง ในส่วนของการเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยใช้ยานพาหนะ เช่น รถกระบะ รถบรรทุกหนัก เข้าไปในแปลงปลูกจะประสบปัญหาเฉพาะในช่วง 3-5 ปีแรก เพราะต้นปาล์มมีลำต้นเตี้ย ส่งผลให้การขนส่งปาล์มน้ำมันทำได้ยาก

2. ปัญหาทางด้านการตลาด เกษตรกรส่วนใหญ่ประสบปัญหา ดังนี้

2.1 ปัญหาด้านราคา จะมีความไม่แน่นอน และมีราคารับซื้อต่ำ เนื่องจากภาครัฐไม่มีการประกันราคาปาล์มน้ำมันให้กับเกษตรกร นอกจากนี้พ่อค้าคนกลาง มีการเอารัดเอาเปรียบ

เกษตรกรผู้ผลิตปาล์มน้ำมัน โดยการรับซื้อผลผลิตที่ต่ำ และเกษตรกรไม่มีอำนาจในการต่อรองราคาผลผลิต

2.2 ปัญหาด้านแหล่งรับซื้อปาล์มน้ำมัน เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้รับความสะดวกในเรื่องราคา การบริการ และการเปลี่ยนแปลงของราคาโดยไม่ได้บอกล่วงหน้า ทำให้เกษตรกรเสียเปรียบต่อผู้รับซื้อปาล์มน้ำมัน และขาดการแข่งขันกันทางการตลาดรับซื้อ กล่าวคือ ผู้รับซื้อผลผลิตรายใหญ่ส่วนใหญ่มีการตกลงราคาร่วมกัน จึงสามารถตกลงราคาซื้อร่วมกันได้

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการให้มีการแก้ไขปัญหาของผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน ดังนี้

1. ด้านระบบการให้น้ำ ภาคใต้มีฝนตกชุกอยู่ตลอดเวลา ซึ่งปริมาณน้ำฝนมีเพียงพอต่อการปลูกปาล์มน้ำมัน แต่การควบคุมและจัดการน้ำจะทำได้ยาก ซึ่งในส่วนของผู้มีผลผลิตรายใหญ่หรือกลุ่มของบริษัทต่างๆ จะเพราะจะมีการจัดทำระบบน้ำหยด หรือสปริงเกอร์ขึ้นมา เพื่อให้การจัดการน้ำมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แต่ภาครัฐก็ควรส่งเสริมและมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งน้ำ โดยดำเนินการเพิ่มแหล่งน้ำให้เพียงพอในการทำเกษตรในอนาคต เช่น ควรมีระบบชลประทานหรือแหล่งน้ำทางด้านการเกษตรโดยตรง

2. ด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิต การคมนาคมบางจุดมีภาวะเสี่ยงในการขนส่ง เช่น พื้นที่สูงชัน เป็นต้น ควรมีการเตรียมความพร้อมก่อนทำการขนส่ง และการเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยยานพาหนะ เข้าไปในแปลงปลูกลำบากในช่วง 3-5 ปีแรก เพราะต้นปาล์มลำต้นเตี้ย ดังนั้น การตัดแต่งทางปาล์มน้ำมันให้สะดวกต่อการเก็บเกี่ยว สำหรับในการจ้างคนงานควรจ้างบุคคลที่ใจได้ เพราะลูกจ้างอาจนำผลผลิตบางส่วนไปขายจึงทำให้เจ้าของขาดทุน

3. ด้านราคา ราคามีความผันผวน ดังนั้นภาครัฐควรเข้ามาแทรกแซงราคา หรือประกันราคาปาล์มน้ำมันขั้นต่ำ และส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มหรือจัดตั้งสหกรณ์ปาล์มน้ำมัน เพื่อเพิ่มทางเลือกให้เกษตรกรเพิ่มมากขึ้น และเป็นการผลักดันให้เกิดการแข่งขันระหว่างพ่อค้าคนกลางเพิ่มมากขึ้น

4. แหล่งรับซื้อ ควรจะมีการรับรองมาตรฐานแหล่งรับซื้อผลผลิตปาล์มน้ำมัน เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เนื่องจากปัจจุบันแหล่งรับซื้อส่วนใหญ่มีการเอาตัวเอาเปรียบเกษตรกร

5.2.2 ข้อเสนอแนะการปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกร ในมุมมองของภาคเอกชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง

1) เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน จะต้องให้ความสำคัญและคัดเลือกพันธุ์ให้เหมาะสมกับพื้นที่ เพื่อจะได้เพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนในการผลิต และจำเป็นต้องมีการจัดการด้านการเก็บเกี่ยวที่ถูกต้องด้วย

2) ภาครัฐบาลจะต้องเร่งปรับบทบาท เพื่อร่วมกันปรับทิศทางและให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันอย่างเป็นรูปธรรม ไม่ให้เกษตรกรถูกเอารัดเอาเปรียบ เช่น รัฐบาลต้องเข้ามากำกับดูแลราคาทะลายน้ำมัน ให้มีความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย โดยการประกันราคาขั้นต่ำ, การซื้อขายคิดจากเปอร์เซ็นต์น้ำมัน, และการควบคุมเรื่องตางซึ่งให้มีความเที่ยงตรง เป็นต้น

นอกจากนี้ ภาครัฐควรส่งเสริมเขตอุตสาหกรรมต่อเนื่องเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์แปรรูปจากน้ำมันปาล์ม และควรจัดตั้งองค์กรเฉพาะขึ้นมา เพื่อกำกับดูแลและควบคุมกิจการปาล์มน้ำมัน เช่นเดียวกับอุตสาหกรรมยางพาราที่มีสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางกำกับดูแลยางพารา เพื่อไม่ให้เกษตรกรถูกเอารัดเอาเปรียบ

3) ภาคเอกชน ควรจะมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือและส่งเสริมการผลิตปาล์มน้ำมันที่มีคุณภาพในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับศักยภาพของแต่ละองค์กร เช่น ควรลงทุนแปรรูปเพาะกล้าที่ได้มาตรฐาน และเพาะกล้าปาล์มพันธุ์ดี เพื่อจำหน่ายให้แก่เกษตรกร, การตั้งโรงงานสกัดน้ำมัน เพื่อรับซื้อผลผลิตปาล์มน้ำมันจากเกษตรกรโดยตรง หรือการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เช่น โรงงานครีมเทียม โรงงานขนมขบเคี้ยว เป็นต้น

5.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการขยายแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา ให้สามารถทำการวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลผลิตปาล์มน้ำมันควบคู่ไปกับการวิเคราะห์แหล่งที่มาของความเจริญเติบโตของผลผลิต ซึ่งจะช่วยให้ทราบรายละเอียดที่ชัดเจนของความสัมพันธ์ที่สร้างขึ้น ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่เป็นตัวกำหนดหรือมีอิทธิพลต่อความไม่มีประสิทธิภาพการผลิตที่เกิดขึ้น

2. ในการศึกษาครั้งนี้นี้ยังมีข้อจำกัดด้านการจัดหาและรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ทำให้การศึกษายังไม่ครอบคลุมปัจจัยการผลิตอื่นๆ ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งต่อไปต้องตระหนัก

ถึงความสำคัญของการรวบรวมข้อมูลที่สำคัญที่สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ด้านต่างๆ ให้มากขึ้น และควรมีการจัดหา รวบรวมและเผยแพร่ให้มีความชัดเจน ถูกต้องและทันสมัยมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์จากการนำข้อมูลเหล่านั้นนำไปวิเคราะห์ศึกษาและวิจัยด้านต่างๆ ได้ถูกต้อง และครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ซึ่งหากสามารถรวบรวมข้อมูลที่สำคัญต่างๆ ได้อย่างครบถ้วนในการวิจัย ครั้งต่อไป อาจมี การทำการศึกษาให้ครอบคลุมปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการผลิตและการขยายตัวของผลผลิต ผลผลิตปาล์มน้ำมันให้มากขึ้น เช่น ปัจจัยประเภทเครื่องจักรกลทางการเกษตร เมล็ดพันธุ์พืช และตัวแปรที่เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละพื้นที่ เช่น สภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศ ปริมาณน้ำฝน คุณภาพของดิน คุณภาพของแรงงานภาคเกษตร เข้าร่วมพิจารณาด้วย ซึ่งจะทำให้ทราบถึงรายละเอียดที่ชัดเจนว่า มีปัจจัยในด้านใดเป็นตัวกำหนดที่สำคัญ

3. ควรทำการศึกษาในระดับเขตเกษตรเศรษฐกิจเพื่อให้ได้ทราบถึงรายละเอียดของปัจจัยตัวกำหนดที่สำคัญในแต่ละเขตเกษตรเศรษฐกิจ นอกจากนี้ควรทำการศึกษาพื้นที่อื่นๆ เพื่อให้เกิดความหลากหลายและสามารถเปรียบเทียบข้อมูลประสิทธิภาพว่าพื้นที่ใดทำการผลิตปาล์มน้ำมันได้ดีเพื่อผลในการส่งเสริมต่อไปในอนาคต